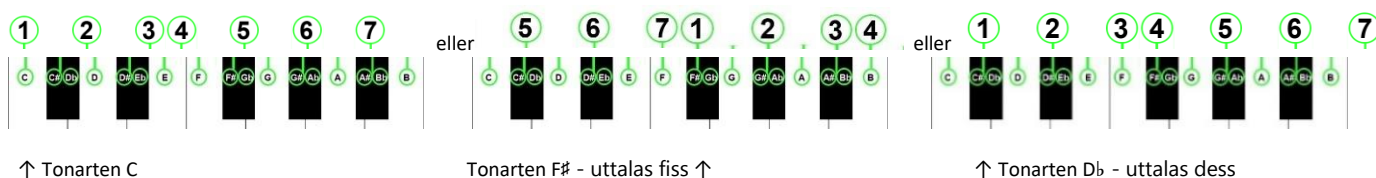

Här är en kort lista över kunskaper som behövs för att komma vidare i musikämnet. När du förstår allt på första sidan borde resten vara lätt. Då skulle du kunna få en slags licens för musikutövning, med vissa förmåner 😊

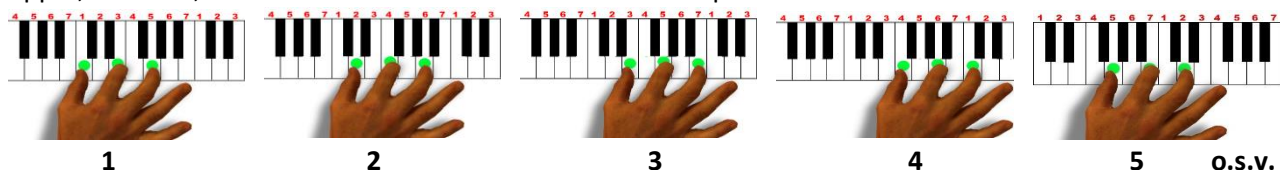
1. Musik kräver tystnad och ordning! Slumpvisa ljud utan tystnad mellan ljuden blir inte musik och slumpvisa ljudvågor blir ingen ton, det blir buller eller brus.
2. Musik kräver samspel. Att folk lyssnar på varandra och lär sig uppfatta samma puls, även om den inte hörs. Att sitta en och en är alltså ingen bra lösning. Halvklass **kan** vara perfekt!
3. All musik håller sig inom en eller flera tonarter. En **tonart** är sju toner, en grundton och sex andra toner som alla ligger på bestämda avstånd från grundtonen (som brukar vara 1 eller 6). De sju tonerna ligger alltid så här: 1 2 3 4 5 6 7 1 2 3 4 5 6 7 1 2 3 4 5. Tänk att ett helt tonsteg är två halva och att de halva bara finns på två ställen, efter **3** och efter **7**!

Tonartens namn kan bestämmas med **stamtoner**, sju toner i bokstavsordning (ABCDEFG) som alltid har samma frekvenser (antal ljudvågor i sekunden). De ligger precis som en tonart på ett piano fast börjar på C istället för A. Om ton 1 ligger på C hamnar alla mellanrum på svarta tangenter och alla sju tonerna på vita. Om ton 1 är en annan vit tangent så hamnar en del toner mellan stamtonerna. Då kan stamtonen under behöva höjas med ett # men om 1 ligger på en svart brukar stamtonen ovanför sänkas med ett b. **Men för att kunna spela är det viktigare att du kommer ihåg siffrorna och de små mellanrummen efter 3 och 7.** Här finns hundratals låtar med siffror:

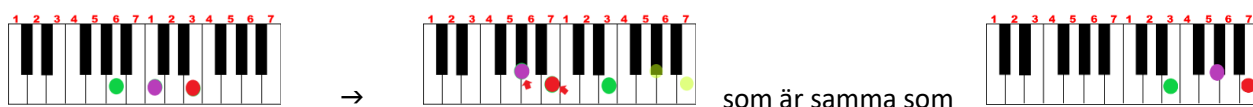
musikmanual.se

4. När flera toner låter samtidigt kallas det för harmonier eller **ackord**. Det går att göra ackord med röster, med flera instrument samtidigt eller med ackordinstrument (som kan göra flera toner på en gång). Ett typiskt ackord har en grundton eller **prim** (betyder första), en **ters** (betyder tredje) och en **kvint** (betyder femte). De låter bra ihop för att frekvenserna passar varandra matematiskt, av samma anledning som att det låter bra (i takt) om du klappar precis dubbelt så fort som en kompis, eller precis tre gånger så fort, eller fyra eller fem. På ett piano blir det mycket enkelt om du bestämmer dig för tonarten C eftersom du inte behöver hålla reda på de korta tonstegen då. En prim kan vara vilken ton som helst och ters och kvint blir alltid varannan ton uppåt, som 135, 357 eller 572. Primen bestämmer namnet på ackordet och tersen bestämmer känslan.

5. Ackorden 1, 4 och 5 har **större** avstånd mellan prim och ters än de andra och kallas för **durackord**. 6, 2 och 3 har **mindre** avstånd, vilket ger en helt annan känsla, de kallas **mollackord**. Ett mollackord med bokstavsnamn måste ha ett "m" efter bokstaven (Am eller Cm). Lyssna på skillnaden med ett [webb-piano](#) eller ett äkta.
6. Ackordet 5 kan skapa en känsla av att vilja komma till 1, en kvint neråt (5-1); då kallas ackordet **dominant**. För att få samma känsla kan ibland något av mollackorden bli dur (tersen flyttas ett halvsteg uppåt) och då liksom sugts hela låten mot det ackord som ligger fem steg ner. Från dominant till grundackord räcker det med att tersen, känslotonen i ackordet, flyttas ett halvt steg uppåt så blir den grundton i nästa ackord; primen kan vara kvar och bli kvint i det nya ackordet. Mellan mollackord är det avståndet ett halvsteg längre och suget saknas; därför kan mollackord fem steg upp från ett grundackord behöva ändras till dur.

Ackord 6 (hemma-ackord i moll)

Ackord 3d (dur-dominant fem steg upp; vill hem!)

Ackord 3d

Här är några tonarter som är enkla på både gitarr (CDGA) och piano (CFG). Ackorden 1, 4 och 5 är alltid durackord!

Ackord→ Tonart ↓ Dur eller moll	1	2	3 (kan vara durackord om låten går i moll)	4	5	6	7 (moll-5 ackord)	7 eller 7/b7 (hörs ibland i folkmusik och rock)
C eller Am	C	Dm	Em	F	G	Am	Bm ⁻⁵	Bb
D eller Bm	D	Em	F#m	G	A	Bm	C#m ⁻⁵	C
E eller C#m	E	F#m	G#m	A	B	C#m	D#m ⁻⁵	D
F eller Dm	F	Gm	Am	Bb	C	Dm	Em ⁻⁵	Eb
G eller Em	G	Am	Bm	C	D	Em	F#m ⁻⁵	F
A eller F#m	A	Bm	C#m	D	E	F#m	G#m ⁻⁵	G

Genvägar

Kvint upp eller ner:

"Från grundackord i dur händer det oftast att vi går en kvint upp eller ner, så har det vart i tusen år. Går vi ner går tersen upp ett halvsteg, kvinten lite till" |1 |5 | | |5 |1 | | |4 |1 |4 |

Genväg till subdominant = ters upp halvt, kvint upp helt → (i moll, från 6, blir det ters upp helt, kvint upp halvt)

"Går vi upp går grundton ner en halv men kvinten den står still" |4 |1 | | |4 |1 | | (samma intervall som |1 |5 |)

Genväg till dominant = prim ner halvt, ters ner helt → (i moll kan det bli prim ner halvt, ters ner halvt)

Parallellackord:

"Ska durackorden ner en liten ters så kan du gå ett stort steg upp med kvintfingret och därigenom få de mollackord som kallas paralleller För alla durackorden detta gäller!" |5 |3 | | |1 |6 | | |4 |2 | | |4 |5 |

Genväg till mollparallell = kvinten ett steg upp →

"Om mollackord ska upp en liten ters då får tvärtom grundtonen gå ner med samma stora steg, men om" |6 |1 | | |2 |4 | |

Genväg till durparallell = prim ett steg ner →

"ett mollackord en ters neråt har gått har (oftast) kvintfingret gått upp ett steg, fast smått" |6 |4 | | |3 |1 | |

Genväg till kontraparallell = kvint ett halvsteg upp → åt andra hållet får prim gå ner ett halvt (oftast)

Växeldominanter fungerar som en tågväxel, de leder in lyssnaren i en ny tonart fem toner ner. Prova att spela ackorden |1 |4 |1 |4 | en stund, sen lägger du in ett av mollackorden, fast i dur! Då får du en växeldominant och kan vara säker på att det låter bra om nästa ackord ligger en kvint ner, 3d→6 eller 6d→2. Oftast går låten direkt in i sin vanliga tonart igen, men på ett snyggare sätt. Börja på 1, flytta ytterfingrarna ett halvsteg utåt och vips ett 3d som vill till 6!

eller

1 3d 1 6d⁷ (utan 6a)

Eller bara flytta primen i ackord 1 ett halvsteg upp så låter det som 6d som vill till 2! ↗

Här är några låtar i olika stilar från olika tider. De fyra första har fått ny text med inbyggda ackordsiffror (**fetstil**). De röda siffrorna är melodin men det är **inte** meningen att ni ska sjunga efter siffrorna, de ska bara hjälpa er att minnas. Det är alltid lättast att härma en melodi och du kan hitta youtubeklipp om du klickar på de blå titlarna. [Här finns fler!](#)

Nr1 (Curt, Lantz) – Jag hade en gång en båt

(Första pulsslaget i varje takt är understruket)

Ackordet med nummer ett	Rätt (o lätt)	också rätt men annorlunda	
Det känns nästan alltid rätt.	1 1	1 1	5 ↑3 3 3 3 4 3
Men börjar det känns fel kan du flyga till fem .	1 1 5 5	1 1#° ↘ 2 5	5 ↑3 3 3 3 4 3
Men ettan blir yr	1 1	1 1 ⁷	5 ↑3 3 3 3 4 5 55 543 2
och flyger till fyr (men hamnar på två).	4 2	4 2	2↓567 1
Ett måste komma till fem för att hitta sitt hem .	1 5 1 1	1 5 1 1	1123 4 (44432)
			13 33 32 2 22 217 1

Ettan smyger i fyrans djungel (The lion sleeps tonight) (Solomon Linda, Paul Campbell, Petter Lantz)

Ettan smyger i fyrans djungel	1 4	1 2 3 2 3 4 3 2 1	In the jungle, the mighty jungle	
och letar efter fem.	1 5	2 3 2 1 3 2	The lion sleeps tonight	
Ettan smyger i fyrans djungel	1 4	5 3 2 3 5 4 3 2 1	In the jungle the quiet jungle	
och letar efter fem.	1 5	2 3 2 1 3 2	The lion sleeps tonight	
Vi _ är vilse, och	1 4	5 5 45 4 4	Awimoweh awimoweh awimoweh awimoweh	1 111 1111 1 111 1111
vi vill komma hem!	1 5	3↓5 55 5 5	Awimoweh awimoweh awimoweh awimoweh	1 111 1111 1 777 7777
Vi _ är vilse, och	1 4	5 5 45 4 4	Awimoweh awimoweh awimoweh awimoweh	3 333 3333 3 444 4444
vi vill komma hem!	1 5	3↓5 55 5 5	Awimoweh awimoweh awimoweh awimoweh	3 333 3333 3 222 2222

Grejen med rock'n'roll (Lantz)

≈b3 ligger mittemellan b3 och 3, alltså mellan moll och dur!

Först och främst så var det ganska vanligt då	1 1	5... 43 435	Gå gå! _ Förmodligen är det så
med detta intervall, en ton som kallas blå	1 1	1 ≈b3...	_ att tonerna som är blå
På 40 -talet fanns det knappt nån ungdomskult	4 4	1 ≈b3...	_ fortfarande kan stå
Men ett decennium senare så blommar den för fullt	1 1	1 5... 43 435	_ trots sekler av slaveri
för på 50 -talet föddes grejen rock'n'roll	5 5	1 5... 43 435	_ in the land of the brave and free
den med tre ackord i dur och sång i moll	1 5	≈b3...	

Für Elise (Beethoven, Lantz) 3/4-takt

svårjunget

lite lättare

:Börja nu att ta (Vi tar det en gång till) ackordet sex ,	6	(#2)3#2 3 #2 3 ↓7 ↑2 1 ↓6	(#2)3#2 3#23 ↓7 ↑2 1 ↓6
och tre i dur , och sex igen :	3d 6	↓1 3 6 7 *3#57 1(*317 6)	3 #5 6 7 *367 1(*717 6)
Ackordet en , hoppar till fem	1 5	7 1 2 3 ↓5 ↑4 3 2	7 1 2 3 3 4 3 2
som sträcks till sex , tre dur igen, men men	6 3d	↓4 ↑3 2 1 ↓3 ↑2 1 7 ↓3 ↑3	2 3 2 1 1 2 1 7 ↓3 ↑3
och hopp, ett stopp ..		3 ↑3↓#2 3	3 ↑3 ↓#2 3
:å snart så väcks vi av(sen gör vi samma sak)ackordet sex	6	#2 3 #2 3 #2 3 ↓7 ↑2 1 ↓6	#23#2 3#23 ↓7 ↑2 1 ↓6 6
och tre i dur , precis som sist (börjar bli trist). :	3d 6	↓1 3 6 7 *3#57 1(*317 6)	3#56 7 *367 1(*717 6)

Vem kan segla förutan vind (Trad) 6/8takt ↓ lätt

↓ svårare

Vem kan segla förutan vind,	6 6	6 7 1 7 6 ↑3 3 3	6 6 ⁷	Jag kan segla förutan vind,
vem kan ro utan åror,	2 6	4 5 6 5 4 3 3	2 5 1 4	jag kan ro utan åror,
vem kan skiljas från vännen sin	2 6	2 2 4 3 2 1 1 ↓6	7 3d 6 4	men ej skiljas från vännen min
utan att fälla tårar?	3d 6	7 1 7 ↓3 #5 6 6	7 3d 6	utan att fälla tårar?

The Wellerman (Trad) Den har många fler verser. (OBS! # betyder hög ett halvt tonsteg, b betyder sänk ett halvt tonsteg)

There once was a ship that put to sea	6 6	3 ↓6 66 6 ↑1 33 3 3	
And the name of that ship was the Billy o' Tea	2 6	33 4 22 2 4 66 3 ↓6	
The winds blew hard, her bow dipped down	6 6	3 ↓6 6 6 ↑1 3 3 3	
Blow, me bully boys, blow (Huh!)	3d 6	3 2 11 ↓7 6	
Soon may the Wellerman come	4 1	↑6 6 4 5333	
To bring us sugar and tea and rum	2 6	3 4 2 22 4 6 3 ↓6	
One day, when the tonguin' is done	4 1	↑6 6 44 5333	
We'll take our leave and go	3d 6	3 3 2 1 ↓7 6	

Halo (B Knowles) originalet går i A

Ungefärlig melodi, härma hellre!

Remember those walls I built?	1	1 33331 4	It's like I've been awakened	5 5555 66
Well, baby they're tumbling down	2	2222321 1-6	Every rule I had you breakin'	5 5555↑16
And they didn't even put up a fight	6	1111111 2 1	It's the risk that I'm taking	555 555321
They didn't even make a sound	4	11111↓5 4-3	I ain't never gonna shut you out!	5555555 7 ↑1
I found a way to let you in	1	1 33331 4	Everywhere I'm looking now	↑1 11111 2
But I never really had a doubt	2	2222321 1-6	I'm surrounded by your embrace	2222321 1-↓6
Standing in the light of your halo	6	1111111 21-5-3	Baby, I can see your halo	1111111 15-4-3
I got my angel now	4	111117 1	You know you're my saving grace	111117 1

Trädgårdsmästaren (Philemon Arthur & The Dung) 3/4takt

Jag klippe klippe klippe gräsemattan	1 1	3 555555 5333
å den blir så fin!	5 5	222 3 4
Jag klippe klippe klippe gräsemattan	5 5	2 444444 4222
å den blir så fin!	1 1	111 2 3
Jag klippe klippe klippe gräsemattan	1 1	3 555555 5333
å den blir så fin!	4 4(2d)	444 5 6
Jag klippe klippe klippe gräsemattan	1 5	6 533335 4222
å den blir så fin!	1 1	11111

Trollmors vaggvisa (Trad.)

När trollmor har lagt sina elva små troll	6 3d 6 3d	3 6 66 7 77 1 11 7 77
och bundit dom fast i svansen,	6 3d 6	6 6 #5 55 6 6
då sjunger hon sakta för elva små trollen	6 3d 6 3d	3 6 66 7 77 1 11 7 7
de vackraste ord hon känner:	6 3d 6	7 6 66 #5 5 6 6
Ho aj aj aj buff, ho aj aj aj buff,	2 3d 2 3d	↑3 3 2 7 2 3 3 3 2 7 2 3
ho aj aj aj buff buff! Ho aj aj aj buff.	6 2 3d 6	↓3 6 7 1 2 3 ↑6 3 3 2 7 1 6

Födelsedagslåten (Trad.)

	Lättare	Snyggare	
Ja, må dom leva Ja, må dom leva	1 1	1 1	1 11 1 ↓5 ↑3 33 3 1
Ja, må dom leva uti hundra år	1 5	1 6d 2 5	↑5 55 6543 3 22 2
Javisst ska dom leva Javisst ska dom leva	4 1	4 5 1 6	3 4 43 2 2 2 3 32 1 1
Javisst ska dom leva uti hundra år	5 1	2 5 14 1	1 2 22 1767 1 (3 5 ↑1)

Du gamla, du fria (Trad. text: Richard Dybeck 1844) 2/4

Du gamla, du fria, du fjällhöga nord	1 6 4 5	3 3 11 1 23 3 21 ↓7	Du tronar på minnen från fornstora dar,
Du tysta, du glädjerika sköna	5 3 6 2d 5	2 2 ↓7 1 2731 ↓6 5	då ärat ditt namn flög över jorden
Jag hälsar dig, vänaste land uppå jord,	1 3 6 2d 5	5 ↑1 12 ↓771 ↓6 56 7 5	Jag vet att du är och du blir vad du var
Din sol, din himmel, dina ängder gröna	1 6 5 1	5 ↑1 71 2 3 1 4 3 2 1	Ja, jag vill leva jag vill dö i Norden
Din sol, din himmel, dina ängder gröna	1 6 2 5 1	5 ↑1 71 2 3 1 4 3 2 1	Ja, jag vill leva jag vill dö i Norden

Country roads (Denver) 7 = 7/b7

1. Almost heaven, West Virginia, Blue Ridge Mountains, Shenandoah River Life is old there, older than the trees, younger than the mountains, blowing like a breeze	1 6 5 4 1 1 6 5 4 1	55 6 5 6 5 6 ↑1 22 3 2 ↓666 5 6 ↑1 55 6 5 6 ↑11 2 3 2222 3 2 ↓6↑11 2 1	3. All my memories gather round her, miner's lady, stranger to blue water Dark and dusty, painted on the sky, misty taste of moonshine, teardrop in my eye
2. Country roads, take me home to the place I belong West Virginia, mountain mama, take me home, country roads	1 5 6 4 1 5 4 1	1 2 3 2 1 2 3 2 1 3 5 6 6 5 53 2 1 23 3 2 1 1 2 2-1	4. Country roads, take me home to the place I belong West Virginia, mountain mama, take me home, country roads
5. I hear her voice in the morning hour, she calls me the radio reminds me of my home far away And driving down the road I get a feeling that I should have been home yesterday, yesterday	6 5 1 4 1 5 6 7 4 1 5 5	111 7 12 333 4 321 1444 433 21 2 232 1111 12 222 1111 1111 232 234	 Ackord 7 eller Bb (7 = 7/b7)

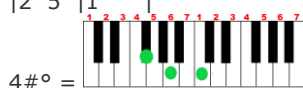
Fly me to the moon (Bart Howard 1954)

Fly me to the moon	6 2	↑1↓7 6 5 4 561
Let me play among the stars	5 1	7 6 5 4 3
Let me see what spring is like	4 7	6 5 4 3 2 3 4 6
On a-Jupiter and Mars	3d 6	#5 4 3 2 1
In other words, hold my hand	2 5 3 6d	1 2 6 6 ↑1↓7 5
In other words, baby, kiss me	2 5 1 3d	↓6 6↑4 4 6 5 4 3
Fill my heart with song	6 2	↑1↓7 6 5 4 561
And let me sing for ever more	5 1	7 6 5 4 3
You are all I long for	4 7	6 5 4 3 2 3 4 6
All I worship and adore	3d 6	5 4 3 2 1
In other words, please be true	2 5 3 6d	1 2 6 6 ↑1↓7 ↑3
In other words, I love you	2 5 1 3d	3 3 1 1 3 3 1
(sista raden, sista gången)	2 2 4m 4m 5m 5 1	3 3 1 1 3 3 1 1 3 3 1 1 3 3 1

Drunken sailor (Trad) Dorisk låt, börjar på ackord 2 och melodin landar på 2 i slutet. Den har många fler verser.

What shall we do with a drunken sailor?	2 2	6 66 6 66 6 2 4 6
What shall we do with a drunken sailor?	1 1	5 55 5 55 5 1 3 5
What shall we do with a drunken sailor?	2 2	6 66 6 66 6 7 1 2
Early in the morning!	1 5 2	1 6 5 3 2 2
Way hay and up she rises	2 2	6 6 6 6 2 4 6
Way hay and up she rises	1 1	5 5 5 5 1 3 5
Way hay and up she rises	2 2	6 6 6 6 7 1 2
Early in the morning!	1 5 2	1 6 5 3 2 2

Tårtan (Krister Broberg) 6/8

<p>Socker, grädde Nötter och mandelflarn och så sist, men inte minst, en liten ros av marsipan</p> <p>Smörkräm, krikon Snabbkräm och gott gelé Frasses deg och en flaska saft och så en liten klick med sylt</p>	<p> 1 1 </p> <p> 3d 6 6/5 </p> <p> 4 4#° 1 6d </p> <p> 2 5 5+ </p> <p> 1 1 </p> <p> 3d 6 6/5 </p> <p> 4 4#° 1 6d </p> <p> 2 5 1 </p> 	<p>3 1 3 1</p> <p>↓7 2 1 7 6</p> <p>6 7 1 76 5 ↑1 3</p> <p>343 2 ↓6 7 1 2 (#2)</p> <p>3 1 3 1</p> <p>↓7 2 1 7 6</p> <p>6 7 1 76 5 ↑1 3</p> <p>343 2 ↓6 7 ↓5 1</p>
--	---	---

Toner är vågor av ljud (P Lantz) 4/4 + 6/8 ↓ackord ↓melodi

(One two three four) 4/4-takt		1 2 3 4	(En och tre och)
som ett hjärta slår och slår	1	5 3 4 3 4 3(2)1	fem, de intervall vi spelar
när du sover eller går	6	5 3 4 3 4 3(2)1	Två- tre- fyr- å femtedelar
Ja, även om du inget hör	4	(1) 5 3 4 3 4 3 5	utav samma grundfrekvens
så gör din puls som pulsar gör	5	(3) 4 3 5 3 4 3 5	bildar tonerna som känns
Fyra pulsslag är en takt	1	5 3 4 3 4 3(2)1	bäst ihop, men det finns flera
Försök va tyst en takt exakt	6	(1) 5 3 4 3 4 3(2)1	om vi delar lite mera
...	
Åter ljud i denna sal	4	5 3 4 3 4 3 5	1 2 3 4 5 6 7 (1234567)
Takten är en tidslinjal	5	5 3 4 3 4 3 5	That's it, kan vi spela nu? (7777777)
En ton är både ljud och tid	4	(5) 6 6 6 6 6 6 6	Nej, jag har ju glömt en grej
minst tjugo per sekund	1	6 6 5 5 3 5	Från varje ton det e
Hör du fler än tjugotusen	4	(5) 6 6 6 6 6 6 6 6	ett helt steg upp till nästa ton
måste du va hund	5	(66) 6 5 5 3 5	men ett halvt från 7 och 3
Ljud är rörelser i luft	1	5 3 4 3 4 3 1	Sanningen är kall och hård
minst hundra per sekund är tufft	6	(1) 5 3 4 3 4 3 1	Varje ton kan bli ackord
men vingar på små flugor	4	(1) 5 3 4 3 5 3	Alla har de toner tre
har en hastighet som duger	5	(4 3) 5 3 4 3 5 3(4)	Prim och ters och kvint och se
och en dubbelt så snabb vibration	3	(4 3) 5 5 5 5 5 6 7	Vissa terser mindre är
blir alltid samma ton	6	(7) 6 6 6 (6 6) 7 1	De har en slags moll-karaktär

	6/8-takt	4 5		
Ja, toner är vågor av ljud mot ditt öra		6 4	5 ↑111 167 111 17	Ja, toner är vågor av ljud mot ditt öra
och toner som passar ihop måste göra		1 5	6 555 534 555 54	och toner som passar ihop måste göra
vågor som trivs med varandra		6 4	366 665 54	vågor som trivs med varandra
Av grundtonen får vi de andra		1 5	1 333 431 22	Av grundtonen får vi de andra
med hjälp av multiplikation		6 4	2 333345 6	med hjälp av multiplikation
av vågor från en enda ton		1 5	1 123 456 7	av vågor från en enda ton
en ton som ger tonarten namn och den låter		6 4	7 1↓11111 11111	en ton som ger tonarten namn och den låter
så här		1	1 1	så här

(Denna del av låten kan sjungas som kanon. Efter fyra takter kan en annan sångare börja från början, och efter åtta takter en tredje ...)

Ton-er är våg-or av ljud mot ditt ör - a och ton-er som pas-sar i - hop mås-te gö - ra

våg-or som trivs med var - an - dra, från grund-ton-en får vi dom and - ra med

Ton-er är våg - or av ljud mot ditt ör - a och ton - er som pas-sar i - hop mås-te gö - ra

hjälp av mul - ti - pli - ka - tion av våg - or från en en - da

våg - or som trivs med var - an - dra, från grund-ton - en får vi dom

Ton - er är våg - or av ljud mot ditt ör - a och ton - er som pas - sar i -

ton en ton som ger ton - art - en namn och den lå - ter så här - -

and - ra med hjälp av mul - ti - pli - ka - tion

hop mås-te gö - ra våg - or som trivs med var - an - dra, så - här - -